

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/2/2020
Identifikačné číslo spisu: 5313212115
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5313212115.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne G. S., trvale bytom v N. XXX, zastúpenej splnomocnenkyňou STEHURA & partners, v.o.s., so sídlom v Čadci, F. Kráľa 2080, IČO: 47 246 863, proti žalovaným 1/ J.. H. D. a 2/ J.. S. D., obom trvale bytom v N. XXX a zastúpeným splnomocnenkyňou Advokátska kancelária VARMUS s. r. o. s sídlom v Čadci, Palárikova 83, IČO: 36 863 203, o určenie nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 9C/28/2013, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. marca 2019 sp. zn. 10Co/233/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaní sú povinní zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. októbra 2016 č. k. 9C/28/2013-188 I. zastavil konanie voči žalovanému 1/ čo do určenia práva prechodu žalobkyne spôsobom a cez pozemky podľa tohto čiastkového výroku rozsudku (inak v rozsahu totožnom s tým, o čom bolo meritórne rozhodnuté čiastkovým výrokom II. rozsudku), II. určil, že žalobkyňa nadobudla vydržaním právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré pozostáva z jej práva prechodu peši aj osobným a nákladným motorovým vozidlom cez pozemky žalovanej 2/ (v tom čase J.. J. D., dnes už nežijúcej) a to parcely KN-C č. XXX/X - zastavané plochy o výmere XX m² a KN-C č. XXX/X - záhrada o výmere XX m², vytvorené geometrickým plánom č. 94/2000 z pôvodných nehnuteľností KN-C č. XXX/X zastavané plochy o výmere XXX m² a KN-C č. XXX/X - záhrady o výmere XXX m², vedených katastrálnym odborom Obvodného úradu A. pre obec N. na liste vlastníctva (ďalej tiež len „LV“) č. XXXX, na susediaci pozemok žalobkyne KN-C č. XXX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere XXX m², vedený taktiež katastrálnym odborom pre obec N. na LV č. XXX; III. obom žalovaným uložil povinnosť strpieť právo prechodu žalobkyne spôsobom a v rozsahu uvedenými v čiastkovom výroku II. rozsudku a IV. žalobkyni priznal voči žalovaným náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Právne rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z., dnes už i v znení viacerých neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „C. s. p.“), § 115, § 116 ods. 1, §§ 117 a 118 a § 168 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. a §§ 134 a 135a, § 151n ods. 1 a 2, 151 o ods. 1 a § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení. Vecne uzavrel, že žaloba bola dôvodná. Žalobkyňa pre popieranie jej práva žalovanými a nedostatok zápisu žiadnej ťarchy v katastri nehnuteľností na ich pozemkoch (či pri záujme na čo najväčšej presnosti na ich častiach dotknutých právom prechodu, ďalej tiež „služobné pozemky“) mala naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože len ono odstráni stav neistoty, či na pozemkoch žalovaných viazne alebo neviazne právo prechodu. Pre zápis vlastníckeho práva v katastri k pozemkom z vecného bremena oprávneným, resp. k služobným pozemkom žalobkyni aj žalovanej 2/ svedčala vecná legitimácia (žalobkyni aktívna a žalovanej 2/ pasívna) a z vykonaného dokazovania vyplynulo preukázanie splnenia všetkých zákonných podmienok vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a to oprávnenej dobromyseľnej držby, uplynutia zákonom určenej vydržacej doby aj spôsobilého predmetu vydržania.

3. Právni predchodcovia žalobkyne (jej rodičia K. U. a J. U.) a právny predchodca žalovanej 2/ (jej otec A. X.) totiž už v roku XXXX uzavreli dohodu o zriadení práva prechodu v rozsahu uvedenom aj v žalobe a výkon práva prechodu podľa takejto dohody prebiehal nerušene od času uzavretia dohody až do októbra XXXX (kedy bolo prvý raz preukázané rušenie žalobkyne oboma žalovanými tým, že uzamkli bránu nachádzajúcu sa na služobných pozemkoch). To vyplývalo predovšetkým zo svedeckých výpovedí (v prejednávanej veci aj v skorších sporoch súdu prvej inštancie sp. zn. 6C/1267/87 a 9C/783/2001), z ktorých prinajmenšom u jednej svedkyne (G. D.) šlo o osobu bez pomeru k stranám sporu, jej výpoveď potvrdzovali i ďalší svedkovia a tiež A. X. v skoršom konaní sp. zn. 9C/783/2001 (v ktorom žaloba žalobkyne a R. S. o určenie ich práva prechodu, nasmerovaná voči nemu, bola zamietnutá pre nepopieranie práva a nebránenie v ňom žalovaným, ktorý dokonca vznik práva sledovaného žalobou uznal) a neskoršie zmeny v jeho výpovedi súd prvej inštancie vyhodnotil ako účelové (čo platilo obdobne o obrane žalovanej 2/ tým, že právo dohodnuté ešte v prospech rodičov žalobkyne bolo obmedzené len na účel dopravy paliva, resp. že bolo dojednané len v prospech ich ako výprosa).

4. K námietke žalovanej 2/ len ústnou formou dohody o zriadení práva prechodu a nedostatočnosti takejto dohody pre dobrú vieru držiteľa (i s odkazmi na viaceré súdne rozhodnutia a čl. 2 ods. 2 C. s. p.) poukázal na skutkové osobitosti prípadu v tejto konkrétnej veci, v ktorej účastníci dohody (matka žalobkyne J. U. a otec žalovanej 2/ A. X.) boli súrodenci s nadštandardne dobrými vzťahmi, u ktorých dokonca došlo k výmene nimi obývaných nehnuteľností a u ktorých tak aj znížená miera opatrnosti pri právnom podchycovaní vzájomných vzťahov, rovnako ako aj naopak zvýšená miera dôvery navzdory prípadným nedostatkom právnych úkonov, zvlášť v 50-tych rokoch, bola prirodzená. To boli dôvody, pre ktoré bolo podľa neho (súdu prvej inštancie) namieste i s poukazom na čl. 2 ods. 3 C. s. p. rozhodnúť inak, samozrejme s právom každého na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie odklonu; zvlášť ak za opodstatnenú nešlo považovať ani námietku účelovosťou stavu susedstva nehnuteľností žalobkyne a jej syna, bývajúceho so žalobkyňou v spoločnej domácnosti, nakoľko predmetom sporu bolo určenie nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním a nie zriadenie vecného bremena súdom (kedy by jedine malo význam skúmanie alternatívnych možností prístupu k pozemku žalobkyne). Popri určení nadobudnutia práva žalobkyne súd prvej inštancie napokon považoval za dôvodnú i požiadavku na strpenie výkonu práva žalobkyne žalovanými, ktorí vo výkone práva okrem už spomínaného zamknutia brány bránia tiež parkovaním motorových vozidiel na pozemkoch reprezentujúcich prístupovú cestu.

5. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie len „nižšie súdy“), konajúci už ako so žalovanou 2a/ (?) s tou dedičkou po pôvodnej žalovanej, zomrelej druhý deň po vyhlásení rozsudku súdu prvej inštancie, ktorá predtým stranou sporu nebola a okrem toho tiež s doterajším žalovaným 1/ aj ako s odvolateľom a druhým dedičom zomrelej (v tejto súvislosti pozri tiež uznesenie súdu prvej inštancie z 5. marca 2018 č. k. 9C/28/2013 - 232) rozsudkom z 28. marca 2019

sp. zn. 10Co/233/2018 fakticky potvrdil ako vecne správny, formálnoprávne ho však zmenil podľa § 388 C. s. p. (spresnením výrokov vyhovujúcich žalobe tak, že v nich bolo uvedené presné označenie geometrického plánu vytvárajúceho služobné pozemky a tiež to, že takýto geometrický plán tvorí neoddeliteľnú súčasť rozsudku). Vyslovil tiež (inak nadbytočne), že „rozsudok okresného súdu zostáva nedotknutý vo výroku o čiastočnom zastavení konania“ a že žalobkyňa má voči oboj žalovaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

6. Mal za to, že neobstojí žiadna z odvolacích námietok, najmä nie tá týkajúca sa tvrdených nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorý bol podľa odvolacieho súdu odôvodnený veľmi jednoznačne, primerane okolnostiam prípadu i skutkovým zisteniam a vysporiadal sa so všetkými pre rozhodnutie podstatnými skutočnosťami. Právo na riadne odôvodnené súdne rozhodnutie neznamena právo na odôvodnenie podľa subjektívnych predstáv strany sporu, pričom aj z obsahu odvolania vyplýval práve nesúhlas odvolateľa s tým, že sa súd prvej inštancie nestotožnil s jeho argumentáciou. Nad rámec „vypichnutia“ tých častí z argumentácie súdu prvej inštancie, ktoré mali aj podľa odvolacieho súdu pre rozhodnutie zásadný význam, bol zdôraznený obsah vyjadrení A. X. z konania sp. zn. 9C/783/2001 a to, že tieto vyjadrenia (podporujúce aj tvrdenia zo žaloby v prejednávanej veci) dotýčny urobil za stavu jeho zastúpenia advokátom (dokonca tým istým, ktorý neskôr v prejednávanej veci zastupoval žalovaných), teda bez možnosti nazerania naňho ako na osobu právne nevedomú; okolnosť skoršieho práva prístupu právnych predchodcov žalobkyne k ich pozemkom aj na základe práva spoluvlastníctva (zrušeného v konaní sp. zn. 6C/1267/87 za stavu nelogičnosti vzdania sa tohto práva, ak by nemali súčasne zabezpečené právo prechodu) a tiež neopodstatnenosť obrany založenej na nevyhnutnosti písomnej formy dohody o zriadení práva prechodu a jej zápisu v pozemkovej knihe (ak by totiž vecné bremeno vzniklo takýmto spôsobom, otázky vydržania by už boli irelevantné a práve preto, že dotknutý titul právne perfektný nebol, stalo sa významným posúdenie okolností týkajúcich sa vydržania). Napokon osobitne zaujal odvolací súd stanovisko k akceptovaniu ústnej dohody o vzniku vecného bremena (ako titulu zakladajúceho dobromyseľnosť držiteľa práva o jeho existencii), kde poukázal na to, že takýto prístup neodporuje súdnej praxi a stal sa dokonca súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (poukaz na R 68/2018 /?/ a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ - z 25. augusta 2016 sp. zn. 6Cdo/271/2004).

7. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podali obaja žalovaní (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Namietanú procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. podľa dovolateľov založilo jednak také odôvodnenie odklonu (súdom prvej inštancie) od rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, ktoré nemožno považovať za dôkladné a presvedčivé (ale naopak za príliš všeobecné osobitne v časti nadštandardnosti vzťahov právnych predchodcov strán sporu), ako i absencia logického „premostenia“ (opäť v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie) medzi vznikom práva prechodu matke žalobkyne a prechodom takého práva na žalobkyňu a (do tretice) pochybenie odvolacieho súdu spočívajúce vo vyvedení odlišného skutkového záveru a v zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie bez zopakovania dokazovania v potrebnom rozsahu, čím došlo aj k porušeniu § 384 ods. 1 C. s. p. Nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom potom vyplýva z jeho odklonu pri riešení rozhodnej otázky dobromyseľnosti držiteľa práva od ustálenej judikatúry, za ktorej výraz dovolatelia označili rozsudok Krajského súdu v Nitre z 21. marca 2013 sp. zn. 7Co/22/2012, rozsudky najvyššieho súdu zo 16. decembra 2008 sp. zn. 2Cdo/271/2007 a z 15. decembra 2011 sp. zn. 3 M Cdo 1/2010, ako aj rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky z 21. augusta 2000 sp. zn. 22Cdo/1007/1998, z 29. apríla 2009 sp. zn. 22Cdo/1875/2007 a z 23. mája 2011 sp. zn. 22Cdo/2977/2009). Z týchto dôvodov navrhli zrušiť rozsudky oboch nižších súdov a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie (požadujúc napokon tiež doklad vykonateľnosti dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu do právoplatnosti rozhodnutia najvyššieho súdu).

8. Žalobkyňa navrhla dovolanie odmietnuť, majúc za to, že dovolatelia napriek tvrdenému nesprávnemu právnomu posúdeniu v skutočnosti spochybňujú skutkové zistenia, na ktorých založili svoje rozhodnutia oba nižšie súdy a k žiadnemu porušeniu procesných práv, tobôž nie v miere zakladajúcej porušenie práva na spravodlivý proces taktiež nedošlo.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p. v spojení s príslušnými ustanoveniami zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení živnostenského zákona v znení neskorších zmien a doplnení), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup, uvádza v nasledujúcich bodoch.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C. s. p.

11. Pokiaľ dovolatelia vyvodzovali prípustnosť dovolania z § 420 C. s. p., dovolací súd zdôrazňuje, že aj za účinnosti C. s. p. je naďalej aktuálny právny názor, podľa ktorého prípustnosť dovolania nezakladá samo tvrdenie dovolateľa o existencii vady znátočnosti, ale (až) zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/ 2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

12. Žalovaní v dovolaní uviedli, že prípustnosť ich dovolania vyplýva z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľmi namietanú procesnú vadu znátočnosti, sú a/ zásah súdu do procesného práva strany sporu, b/ nesprávnosť procesného postupu súdu reprezentujúceho takýto zásah, v dôsledku ktorého dochádza k znemožneniu procesnej strane, aby (svojou procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia a c/ miera (intenzita) zásahu, pri ktorej už je namieste hovoriť o porušení práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (II. ÚS 3/97, I. ÚS 97/97, II. ÚS 251/03, I. ÚS 50/ 04 a IV. ÚS 252/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie (II. ÚS 76/07).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však

rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017). Dovolací súd pripomína, že aj podľa aktuálnej judikatúry najvyššieho súdu nesprávne právne posúdenie, na ktorom spočíva dovolaním napadnutý rozsudok, nezakladá procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. (R 24/2017).

16. Pokiaľ dovolatelia nižším súdom vytýkali niektoré nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, či nesprávnosť hodnotenia výsledkov dokazovania, vec prejednávajúci senát dovolacieho súdu pripomína, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov (R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 2Cdo/130/ 2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012). Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila (v súvislosti s tým pozri napr. 2Cdo/159/2017, 3Cdo/59/2017, 5Cdo/47/2017 a 7Cdo/42/2017).

17. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú, napr. včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania spred nižších súdov sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442). Dovolací súd bol preto viazaný zisteniami súdov nižších inštancií (aj ohľadom posúdenia splnenia podmienok dobromyseľnosti držby žalobkyne smerujúcej k nadobudnutiu ňou žalobou uplatňovaného práva).

18. Špecificky k dovolateľmi tvrdenej nepreskúmateľnosti, ako aj porušeniu § 384 ods. 1 C. s. p. odvolacím súdom dovolací súd uvádza, že žiadnemu z týchto tvrdení prisvedčiť podľa neho nejde.

19. K otázke právnych dôsledkov nepreskúmateľnosti rozhodnutia bolo najvyšším súdom v decembri 2015 prijaté zjednocujúce stanovisko, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej tiež len „Zbierka“) ako R 2/2016. V zmysle prvej vety tohto stanoviska nepreskúmateľnosť rozhodnutia je vadou konania odlišnou od zmätočnosti, ktorá nezakladá prípustnosť dovolania. V druhej vete stanoviska sa konštatuje, že (len) výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania. Hoci medzi senátmi najvyššieho súdu nepanuje úplná zhoda v tom, či je toto stanovisko použiteľné aj v režime novej úpravy procesného práva (o. i. vzhľadom na to, že prvá veta stanoviska „pracuje“ s pojmom iná vada, ktorý ale aktuálna úprava dovolania a dovolacieho konania už opustila), tým minimom, na ktorom naopak zhodu vysledovať možno, je to, že za použiteľné treba naďalej považovať východiská vedúce k sformulovaniu druhej vety stanoviska (t. j. to, že skutočne závažné nedostatky v argumentácii súdu treba považovať za porušenie práva na spravodlivý proces, avšak prípady, v ktorých toto bude dôvod konštatovať, treba stále považovať za výnimočné).

20. V prejednávanej veci nielenže obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, žeby tu malo ísť o nimi uvádzaný prípad nepreskúmateľnosti, ale pozornosti dovolacieho súdu nemohlo uniknúť ani to, že dovolaním v prejednávanej veci sa z hľadiska výskytu tejto podoby tvrdenej zmätočnej vady vôbec nespochybňoval rozsudok odvolacieho súdu (ako primárny a často jediný predmet dovolacieho prieskumu), ale len rozsudok súdu prvej inštancie (dostupný až v prípade prekonania obraznej vstupnej brány, ktorým je práve úspešné - tu však neprítomné - spochybnenie kvality odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu). S existenciou vady nedostatočného odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, vytýkanej už odvolaním, sa pritom vysporiadal už odvolací súd a spôsob, akým to urobil, možno označiť za korektný (bez možnosti mu čokoľvek v tomto smere vytknúť). Pre úplnosť možno v tejto časti len doplniť, že otázka dôkladnosti a presvedčivosti odôvodnenia odklonu (v zmysle čl. 2 ods. 3 Základných princípov C. s. p.) či jeho významového protikladu v podobe len všeobecných

dôvodov (namietaných aj dovolaním v tejto veci) je práve onou otázkou objektívnej spôsobilosti odôvodnenia rozhodnutia presvedčiť o správnosti zvoleného prístupu k riešeniu posudzovaného problému na strane jednej a subjektívnej uspokojivosti odôvodnenia pre toho, kto v spore neuspel, na strane druhej; z ktorých pre prípadné konštatovanie tvrdenej vady nepreskúmateľnosti je významným en to, či odôvodnenie možno (alebo naopak nemožno) považovať za uspokojivé objektívne. Aj keby sa teda v prejednávanej veci nedostatky odôvodnenia vytýkali i rozsudku odvolacieho súdu, za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. by v žiadnom prípade nebolo možné považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom (o aký prípad tu ani podľa názoru dovolacieho súdu nešlo).

22. Pokiaľ šlo o tvrdenie o zaťažení postupu pred odvolacím súdom porušením ustanovenia § 384 ods. 1 C. s. p., v tomto prípade obdobne platilo, že dovolatelia zjavne nenáležitým (a len schematicky uplatneným) opieraním sa o závery jedného z rozhodnutí najvyššieho súdu zrejme prehliadli ako to, že v prejednávanej veci nešlo o prípad skutočnej zmeny rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom (kedy by sa zo strany v prvej inštancii úspešnej stala tá neúspešná a u procesného súpera by to bolo presne naopak), tak i to, že tu nešlo ani o prípad prehodnocovania skutkových zistení súdu prvej inštancie odvolacím súdom pre názor o ich nesprávnosti, ale naopak o praktický súzvuk oboch nižších súdov, pri ktorom neprichádzal do úvahy postup podľa § 384 ods. 1 C. s. p. (na základe ktorého ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám) ani riadenie sa žiadnym rozhodnutím založeným na interpretácii tohto ustanovenia.

23. Z už uvedeného teda vyplýva, že výskyt zmätočnej vady podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolatelia namietali neopodstatnene, čo spôsobovalo, že dovolanie v tejto časti nebolo prípustné.

24. Dovolatelia ďalej namietali, že ich dovolanie je prípustné tiež podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

25. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. nezakladá samo tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; určujúcim je až záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia dovolateľov o prípustnosti ich dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

26. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a za pomoci uvedenia konkrétnych rozhodnutí najvyššieho súdu a záverov v nich uvedených vyargumentovať), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a čo je teda ustálenou rozhodovacou praxou a c/ uviesť, ako mala byť nastolená právna otázka správne riešená.

27. Polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. (1Cdo/36/2017, 2Cdo/5/2017, 3Cdo/74/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017).

28. V prejednávanej veci nešlo dovolateľom vyčítať to, žeby sa o formuláciu rozhodnej právnej otázky nepokúsili a žeby v tomto prípade nešlo o otázku právnu, nakoľko otázka dostatočnosti ústnej formy dohody o zriadení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu pre dobromyseľnosť držiteľa o tom, že mu právo patrí, je bez ohľadu na závislosť záveru o dobromyseľnosti od konkrétnych skutkových okolností

prípade otázkou právnou. Podobne nešlo o prípad, v ktorom by dovolatelia v dovolaní neuviedli vlastný názor na správny spôsob riešenia nastolenej otázky. Rovnako dovolatelia splnili tiež podmienku označenia nimi rozhodnutí predstavujúcich ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa podľa nich odvolací súd odklonil; úspechu ich dovolania v tejto časti však bránilo to, že časť z rozhodnutí uvádzaných v dovolaní (tu rozumej rozhodnutia nitrianskeho krajského a českého najvyššieho súdu z obdobia po 1. januári 1993) za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu považovať nejde (v tejto súvislosti porovnaj tiež R 71/2018) a tie, o ktorých to neplatilo (rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach 2Cdo/271/2007 a 3 M Cdo 1/2010), nesformulovali žiadne také závery, vo vzťahu ku ktorým by šlo konštatovať dôvodnosť tvrdenia o odklone. V rozsudku sp. zn. 2Cdo/271/2007 najvyšší súd totiž len sformuloval všeobecne platné a ani v prejednávanej veci nepopreté podmienky nadobudnutia práva vydržaním, in concreto však riešil od prejednávanej veci odlišný prípad vedomého zmocnenia sa veci protiprávne, teda prípad nedostatku akéhokoľvek (ani domnelého) právneho dôvodu, oprávňujúceho žalobcu i jeho právnych predchodcov domnievať sa, že im žalobou uplatňované (vlastnícke) právo patrí. Vo veci sp. zn. 3 M Cdo 1/2010 potom síce najvyšší súd riešil otázku možnosti nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, šlo však taktiež o prípad po skutkovej stránke do tej miery odlišný od toho v prejednávanej veci, že to použitie záverov z neho aj na tentoraz posudzovaný prípad vylučovalo. V takejto skôr najvyšším súdom prejednávanej veci totiž predmetom sporu nebola otázka dostatočnosti ústnej dohody o zriadení práva vecného bremena pre dobromyseľnosť oprávneného, že mu zodpovedajúce právo patrí, ale úplne iná otázka, či celkom nepochybné iná dohoda o zriadení osobného záväzku syna žalobkyne o práve doživotného spolubývania oboch takýchto osôb v zdedenom dome, uzavretá v rámci konania o dedičstve po manželovi žalobkyne a otcovi jej syna preberajúceho takýto záväzok, môže založiť dobromyseľnosť žalobkyne o nadobudnutí práva vecnoprávneho (nie obligačnoprávneho) charakteru.

29. So zreteľom k práve uvedenému potom až taký význam nemalo, že pri jednom z rozhodnutí uvádzaných na podporu svojho názoru o dostatočnosti ústnej formy dohody o zriadení vecného bremena sa odvolací súd zaštitil zjavne nepatričným rozhodnutím (keď ako R 68/2018 bolo v Zbierke uverejnené uznesenie najvyššieho súdu z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/224/2016, týkajúce sa interpretácie § 91 Zákona o rodine a problému žaloby o neplatnosť súhlasného vyhlásenia rodičov), keď naopak to druhé (uznesenie sp. zn. 6Cdo/271/2014) akcentovalo v zhode s nižšími súdmi v prejednávanej veci problém devastácie právneho prostredia i tradičných právnych inštitútov v dobe neslobody (tu pre prípad záujmu porovnaj tiež zákon č. 480/1991 Zb.) a vzhľadom na čas jeho vydania by ho šlo považovať za prekonanie skorej judikatúry aj vtedy, ak by záver o nedostatku dopadu rozhodnutí uvádzaných dovolateľmi na tentoraz posudzovanú vec platiť nemal.

30. Dovolací súd z týchto dôvodov preto dovolanie ako celok (v časti, v ktorej bola namietaná vada v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. aj v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ rovnakého zákona) podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako neprípustné odmietol. Vychádzal pritom z tých záverov svojej rozhodovacej praxe, v zmysle ktorých jednotiacim prvkom u dovolaní podľa § 420 C. s. p. (bez rozdielu písmena) a § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. je to, že pri nich prípustnosť a dôvodnosť dovolania idú takpovediac ruku v ruke, čo znamená, že ak je dovolaním opodstatnene vytýkaná ktorákoľvek znätočnosťná vada, je dovolanie prípustným a zároveň i dôvodným (a ak o opodstatnenosť nejde, niet tu prípustnosti ani dôvodnosti) a presne to isté platí u dovolaní pre nesprávne právne posúdenie a odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (kde buď o tvrdený odklon naozaj ide a vtedy je dovolanie prípustné aj dôvodné súčasne, alebo - ako aj v tentoraz prejednávanej veci - na odklon usúdiť nejde, čo má za následok, že nie je naplnená hypotéza príslušnej právnej normy a nie je daná nielen dôvodnosť, ale ani prípustnosť dovolania).

31. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.